

"Çifte yeminliler" İsmail Düzgün Özgör ve
Tuğrul Demiray ile kısa yazı üzerine röportaj:

Ne duyarsak yazarız

Görevleri millet adına görgü şahitliği yapmak ve konuşulan her şeyi not etmek... Devr-i Osmani'de Zabıt Katibi deniliyordu. 1950'lerde stenograf oldular. Her Genel Kurul onlarla toplanır ama yokmuş gibi çalışırlar. Gizli oturumlarda bile bulunurlar ama sır küpüdürler.

Hasan YILMAZ

Onların da tarihi, parlamento tarihi ile başlar. Meclis-i Mebusan'dan Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin bugününe uzanan yolda onlar da var. Millet vekillerinden Genel Kurul salonunda çıkan her sesi onlar kayda alır. Parlamentonun hafızası Devr-i Osmani'de zabıt katibi denilen, 1950'lerden sonra tutanak memuru ve aynı zamanda stenograf adını alan bu görevliler tarafından tutulur.

Onlar, Meclis-i Mebusan'dan beri 129 yıllık parlamento tarihine tanıklık eden stenograflar. Halk adına tanıklık etme, duyulan, görülen ne varsa tutanağa geçirme sorumluluğu onlara ait.

Meclis-i Mebusan döneminde kayıtlar Osmanlıca tutuluyordu. 23 Nisan 1920'de açılan TBMM'de de bu gelenek devam ettirildi, ancak zaman içerisinde hız ve verim açısından yetersiz kalmaya başladı. Bunun üzerine hızlı ve verimli yazı ihtiyacının artması üzerine Avram Benario adında

bir steno öğretmeni tarafından Meclis'e kısa yazı yöntemi sokuldu. Ardından Meclis Tutanak Müdürlerinden Ahmet Varol tarafından bu yazı dili geliştirildi.

TRT 3 üzerinden yayın yapan Meclis Televizyonu ya da diğer televizyonların TBMM'nin Genel Kurul çalışmalarına ilişkin verdikleri haber görüntüleri ekrana geldiğinde Başkanlık Divanı'nın önünde, hatip kürsüsünün yanında görünen dört kişilik sessiz tanıklar onlar. Genel Kurul'da, 2,5 dakika süreyle ve zincirleme görev yaparlar. 1970 yılından beri TBMM'de kayıtlar aynı zamanda ses kayıt cihazı ile tutulmasına rağmen, stenografların görevi

ara vermeksizin devam eder. Zira onlar aynı zamanda halk adına sessiz görgü tanıklığı da yaparlar.

36 yıldan beri parlamentoda stenograf olarak çalışan Tutanak Müdür Vekili İsmail Düzgün Özgör ve 27 yıldan beri parlamentoda stenograf olarak çalışan TBMM Tutanak Müdür Yardımcısı Tuğrul Demiray, çok merak edilen, az bilinen işlerini Meclis Bülteni'ne anlattılar.

- Hani çok kez insanlar birbirini uyarır. 'Sonda söyleyeceğini başta söyleme' diye. Ben de bir çok kişinin merak ettiği soruyu sona saklamadan baştan sorayım. Steno nedir? Çivi yazısı mı, şekil mi?

İnsan dalmayacak. Orada görevini yerine getirecek. Bunun için dört arkadaşım birden oturuyor orda. Bir uzman, üç tane de stenograf. Herkes belli bir periyottan sorumlu

Özgör- Steno bir yazı dilidir. Konuşma dili değildir. Biz oturup insan resmi çizmiyoruz. Steno bir şekildir. Stenoda bir işaret birkaç harfi karşılamaktadır. Yapacağınız kısa stenogram başka bir şeyi çağrıştırmamalı. Aynı 10 parmakla daktilo yazmak gibi, stenoda da yazarken ne yazdığını düşünmezsiniz. Okurken düşünürsünüz. Okumak yazmak kadar kolay değildir. Yazıldıktan hemen sonra okunursa daha rahat okunur. Aradan bir hafta geçtikten sonra okursanız bir takım hatalar yapılabilir.

- Kayıtlar neden steno ile tutuluyor? Teyp kaydı ihtiyacı karşılamıyor mu?

- Kayıtlar neden steno ile tutuluyor? Teyp kaydı ihtiyacı karşılamıyor mu?

Özgör- Bizim meclisimizde düzenli konuşma sistemi olsa teyp ihtiyacı karşılar. Çünkü, düzenli bir konuşmada, örneğin bir doktor epikriz hazırladığında yani bir hastalığın sonucunu açıklayan bir yazı hazırladığında konuşmasını makineye yapar, birileri de makineden sesi yazıya dönüştürür. Hatta kimi bilgisayar programlarında

düzenli konuşmaları yazıya dönüştürmekte mümkün. Ama bizim genel kurulu-